

ACTES DEL VUITÈ COL·LOQUI
INTERNACIONAL DE
LLENGUA I LITERATURA
CATALANES

Tolosa de Llenguadoc,
12-17 de setembre de 1988

publicades a cura d'Antoni M. Badia i Margarit
i de Michel Camprubí

Volum I

Associació Internacional
de Llengua i Literatura Catalanes
Publicacions de l'Abadia de Montserrat
1989

L'edició d'aquestes Actes ha estat feta amb la col·laboració del
Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.

Primera edició, novembre 1989

© Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1989

ISBN: 84-7826-083-8

Dipòsit legal: B. 38.559 - 1989

Imprès a Libergraf, S. A. - Constitució, 19 - 08014 Barcelona

PRÒLEG

1. UNA ALTRA ANELLA DE LA CADENA

Del 12 al 17 de setembre de 1988, dues centenes llargues d'estudiosos de llengua i literatura catalanes s'aplegaren a Tolosa de Llenguadoc. Tot donava a entendre que no es reunien per primera vegada: la manera de captenir-se les persones que hi confluïen, l'estructura del programa que es disposaven a descabdellar, les al·lusions que s'hi feien a esdeveniments semblants anteriors. Però sobretot ho feia evident el títol de l'aplec, que vèieu per les parets i les oficines de la Universitat de Toulouse-Le Mirail: «VIIIe Col·loqui Internacional de Llengua i Literatura Catalanes». Era, doncs, la vuitena vegada que se celebrava una reunió d'aquesta mena. D'ací que s'hi imposés un cert caràcter ritual.

En efecte, el 1968, «protegit» pel «Centre de Philologie Romane» de la Universitat d'Estrasburg, havia tingut lloc un «Colloque sur la linguistique catalane» —així, en francès i sense ordinal anteposat. Aquell colloqui, malgrat els seus condicionaments, encetava una sèrie de manifestacions que en els darrers anys han atès una maduresa i una vigoria que el 1968 eren simplement inimaginables. Alegrem-nos del bon camí recorregut durant vint anys. Si el colloqui de 1968 podia ésser l'empresa d'uns enderriats resistent que no es donaven davant el dogal que oprimia una llengua i una cultura, el de 1988 s'ha desenvolupat entorn d'aquella llengua, abir endogalada, però avui en un procés avançat de norma-

lització: reconeguda com a pròpia del seu solar, ensenyada amb força regularitat, bastant present als mitjans de comunicació, emprada en abundosos sectors de l'administració. Tanmateix, llengua encara no lliure d'amenaques, amenaces greus i tot. També els Colloquis han estat, en aquest període, objecte de normalització, i avui són organitzats per l'«Associació Internacional de Llengua i Literatura Catalanes» (AILLC), constituïda formalment en el III Colloqui (Cambridge, 1973).

El Colloqui de Tolosa, deixant de banda el seu caràcter científic —i justament per aquest caràcter científic seu—, contribuirà a una major realització de la llengua i la literatura de la comunitat catalanoparlant. Només direm que els nostres Colloquis (i així mateix l'Associació que els patrocina) han descrit una corba valentament ascendent (més, encara: singularment ascendent): ultra allò que caracteritza la successió de qualssevol congressos (el relleu biològic i el relleu doctrinal i metodològic), en els Colloquis de català no sols els buits s'emplenen sinó que el ventall s'eixampla: els conreadors de les nostres disciplines cada vegada són més nombrosos, d'acord amb el creixement espectacular de llocs d'ensenyament i de recerca i de l'interès social que s'ha produït en els darrers anys. El present volum, que conté les actes del darrer Colloqui celebrat (1988), n'és una prova palmària.

En presentar-lo, mirem tant endavant (i pensem en l'aportació que posem a disposició dels estudiosos) com endarrere (i recordem els ajuts gràcies als quals la nostra reunió pogué esdevenir realitat). Sí, el Colloqui de Tolosa comptà amb la comprensió i amb la generositat de diverses institucions. És just que ho fem constar per a informació i com a testimoni. El nostre agraïment s'adreça, doncs, al «Conseil Général de la Haute Garonne» i a la «Université de Toulouse-Le Mirail» (i al seu CPRS), i així mateix al Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, a la Institució de les Lletres Catalanes i a la Diputació de Barcelona. Sense llurs contribucions, el Colloqui de Tolosa no hauria pogut ésser allò que ha estat. Que consti ací públicament.

2. ORGANITZACIÓ DEL VOLUM

Quant a la seva estructura i a la seva faïso de treballar, el Colloqui de Tolosa no difereï dels anteriors. Per això suara parlàvem de quelcom ritual. Dos grans temes de treball —en aquest cas, «Occitània i els Països Catalans» i «Problemàtica de la Decadència»—, i, per a aproximar-nos-hi, conferències plenàries, ponències (encarregades per la Junta de Govern de l'Associació) i comunicacions (ofertes espontàniament pels seus membres).

En aquest llibre hem aplegat les aportacions alludides. Disortadament —i per causes sempre justificades— no hem pogut incloure els treballs que exposaren al Colloqui els nostres consocis Joan Alegret, Antoni Ferrando, Xavier Lamuela, T. D. Stegmann/Ferran Ferrando i Melià, Thomas J. Walsh i Max Wheeler.

Llurs textos apareixeran en altres indrets en una forma més completa i més definitiva. Mentrestant, els assistents al Colloqui tingueren ocasió de conèixer-ne les primícies.

La disposició de tot aquest material dins les actes que aquest pròleg encapçala és feta de la manera que indiquem a continuació. D'antuvi, inserim les tres conferències plenàries, per ordre cronològic de llur presentació: la sessió inaugural (dia 13), la sessió conjunta del dia 15 i la de clausura (dia 17).

A la segona part hem reunit els textos que es refereixen al tema principal del Colloqui («Occitània i els Països Catalans»). Primer, els treballs que versaven sobre llengua i després, els de literatura. Les ponències hi són assenyalades mitjançant un asterisc () anteposat al títol.*

La tercera part conté les aportacions en el camp del segon tema del Colloqui («Problemàtica de la Decadència»). Parallelament a la disposició material de la segona part, també ací apareixen, de moment, les ponències i comunicacions de llengua, i a continuació, les de literatura. Les ponències, precedides per un asterisc ().*

La quarta part d'aquest volum recull les intervencions exposades en la taula rodona sobre la situació actual de la literatura catalana, a cura de l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana.

Per fi, a la cinquena part hem reunit bona part dels discursos i allocucions que foren pronunciats en diverses avinenteses en el decurs del Colloqui: a les sessions inaugural i de clausura, a l'homenatge tributat a Alfons Serra i Baldó... Naturalment, aquests parlaments resten al marge dels continguts científics del Colloqui. Pertanyen, emperò, a la seva estructura i, en definitiva, a la nostra entranyable Associació, que n'és promotora i responsable. Els hi hem incorporats per a record dels qui assistiren i com a testimoni davant els qui s'incorporaran en l'avenir.

3. ALTRES ACTIVITATS

El Colloqui de Tolosa comptà amb diverses manifestacions culturals. També aquest caire és ritual (bé que amb personalitat pròpia cada vegada) i no podia mancar-hi. Visitarem una exposició de pintura dedicada a Balbino Giner, pintor valencià exiliat a França i mort el 1976 a Perpinyà (exposició muntada per Joan Claret, responsable del Centre de Promoció Cultural de la Universitat tolosana).

Així mateix poguérem examinar els llibres i els opuscles que constituïen l'exposició bibliogràfica, que sota la responsabilitat de Pierre Gamisans, exhibia peces pertanyents a la Biblioteca Universitària.

El divendres dia 16 ens aplegàrem per homenatjar Alfons Serra i Baldó, qui, exiliat el 1939, trobà acollença a la Universitat de Tolosa, de la qual fou professor i responsable de la Biblioteca. Malauradament, Serra no pogué desplaçar-se de Barcelona, per raons de salut, però l'allocució que ell havia escrit per a l'ocasió fou llegida per Maria Cardús, antiga deixeble seva a l'Institut-Escola del Parc en els anys trenta. També es veié impedit d'acudir a Tolosa Ramon Aramon i Serra, a qui havíem demanat d'expressar a Serra el nostre agraiment i el nostre homenatge. El seu parlament fou llegit per Josep Massot, Secretari de l'AILLC.

No cal dir que l'AILLC celebrà la seva assemblea reglamentària (fou el divendres dia 16). Encara una bona notícia, no pas

desvinculada d'aquesta: el mateix dia els col·legues francesos assistents al Colloqui es reuniren per a enfocar la possible creació d'una associació francesa de catalanística.

Les activitats musicals tingueren un relleu acusat. El dimarts 13 sentírem un magnífic concert d'orgue, que ens ofrenà el nostre consoci Josep Mas i Bonet, a l'església de Saint-Pierre des Chartreux (l'orgue de la qual és considerat de molt alta qualitat). El dijous 15 fruïrem de la versió concertant d'«El giravolt de maig», òpera còmica d'Eduard Toldrà (amb lletra de Josep Carner), al Théâtre du Capitole. El divendres 16 presenciàrem un espectacle de folklore occità, al Théâtre du Taur, i, encara, l'endemà poguérem sentir, baldament no ens hi acompanyés el silenci desitjat, l'orgue de la catedral d'Albi, tocat així mateix per Mas i Bonet.

El dimecres 14 tingué lloc una visita guiada a la ciutat de Tolosa que, com tots sabem, és de màxim interès. La visita s'acabà a l'Ajuntament de la ciutat, on fórem atesos amb cordialitat i amb generositat. Per fi, el dissabte 17, després de la sessió de clausura, férem camí cap a la meravellosa població de Còrdas. Just el temps de fer-nos càrrec d'aquest tresor i ja ens entaforàrem en un restaurant, on transcorregué animadament el dinar de comiat. Una breu visita a Albi i el retorn a Tolosa cloïen el nostre vuitè Colloqui. No: el clogué el «cant dels adéus» a la tolosana plaça del Capitole, abans d'emprendre les rutes del retorn.

ANTONI M. BADIA I MARGARIT
MICHEL CAMPRUBÍ

